

Podmínky použití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: Poutí k Eldoradu

Autor: Jaroslav Vrchlický

Vydavatel: J. Otto

Vydáváno v letech: 1889

Stránky: a - 86

SALONNÍ BIBLIOTÉKA ČÍS. XX.

POUTÍ K ELDORADU

BASNĚ

JAROSLAVA

VRCHLICKÉHO

V PRAZE
NAKLADATEL J. OTTO KNIHTISKÁRNA
na Karlově náměstí č. 34.

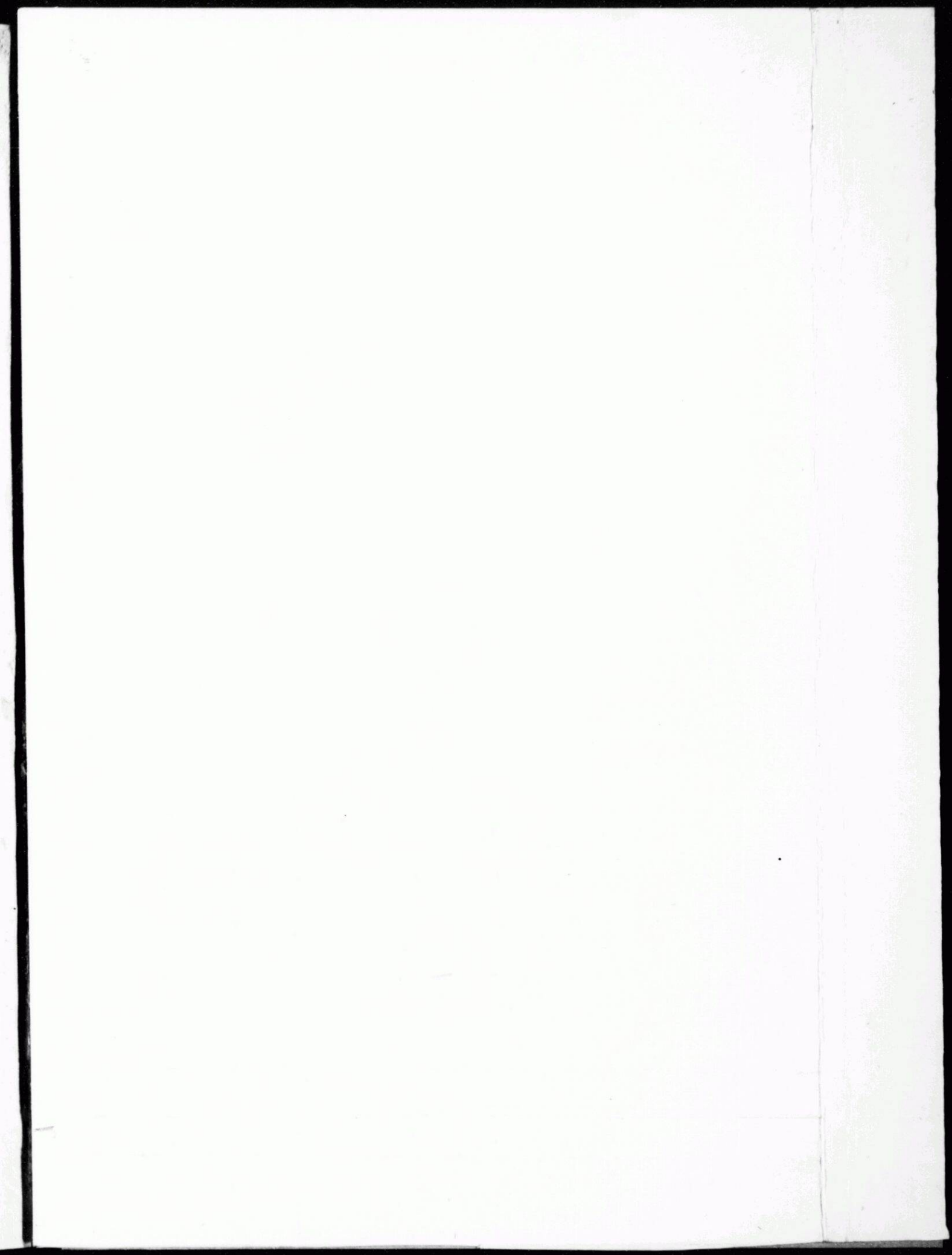
DRUHÉ, OPRAVENÉ VYDÁNÍ

SALONNÍ BIBLIOTÉKA.

Výběr nejlepších spisů veršem i prosou.

Redaktor: Ferd. Schulz.

- Č. 1. Tiché vody. Román od Bohum. Havlasy. Druhé vydání s podob. Cena zl. 1·20, váz. zl. 2·20.
- " 2. Epické básně. Od Jarosl. Vrchlického. II. vydání. Snížená cena zl. —80, váz. zl. 1·80.
- " 3. Novelly od P. Merimée. Přeložil B. Frida. Snížená cena zl. —64, váz. zl. 1·64.
- " 4. Duch a svět. Básně Jarosl. Vrchlického. Cena zl. 1·30, váz. zl. 2·30.
- " 5. Symfonie. Básně od téhož. Druhé vydání. Snížená cena zl. —80, váz. zl. 1·80.
- " 6. Povídky, arabesky a humoresky od Svat. Čecha. I. Cena zl. 1·50, váz. zl. 2·50.
- " 7. Rok na jihu. Básně Jarosl. Vrchlického. Cena zl. 1·30, váz. zl. 2·30.
- " 8. Mythy. Básně od téhož. Cyklus prvý. Druhé vyd. Sníž. cena zl. 1·12, váz. zl. 2·12.
- " 9. Nalžovský. Román od Žofie Podlipské. Cena zl. 1·50, váz. zl. 2·50.
- " 10. Povídky, arabesky a humoresky od Svat. Čecha II. Cena zl. 1·50, váz. zl. 2·50.
- " 11. Mythy. Básně Jarosl. Vrchlického. Cyklus druhý. Sníž. cena zl. 1·12, váz. zl. 2·12.
- " 12. Povídky, arabesky a humoresky od Svat. Čecha. III. Cena zl. 1·30, váz. zl. 2·30.
- " 13. Arabesky a kresby od Frant. Heritesa. Část prvá a druhá. Sníž. cena 96 kr., celé dílo skv. váz. zl. 1·96.
- " 14. Spisy Bohdana Jelinka veršem i prosou. Sníž. cena zl. —64, váz. zl. 1·64.
- " 15. Báje Šošany. Od Julia Zeyera. Cena zl. 1—, skvostně váz. zl. 2—.
- " 16. Zygmunta Krasínského Vybrané spisy. Přeložil Fr. Kvapil. Část I. a II. Sníž. cena zl. 1·28, váz. zl. 2·23.
- " 17. Dojmy a rozmary. Básně Jaroslava Vrchlického. Cena zl. 1·80, váz. zl. 2·80.
- " 18. Nové básně epické. Napsal Jarosl. Vrchlický. Cena zl. 1·50, váz. zl. 2·50.

SALONNÍ
BIBLIOTÉKA

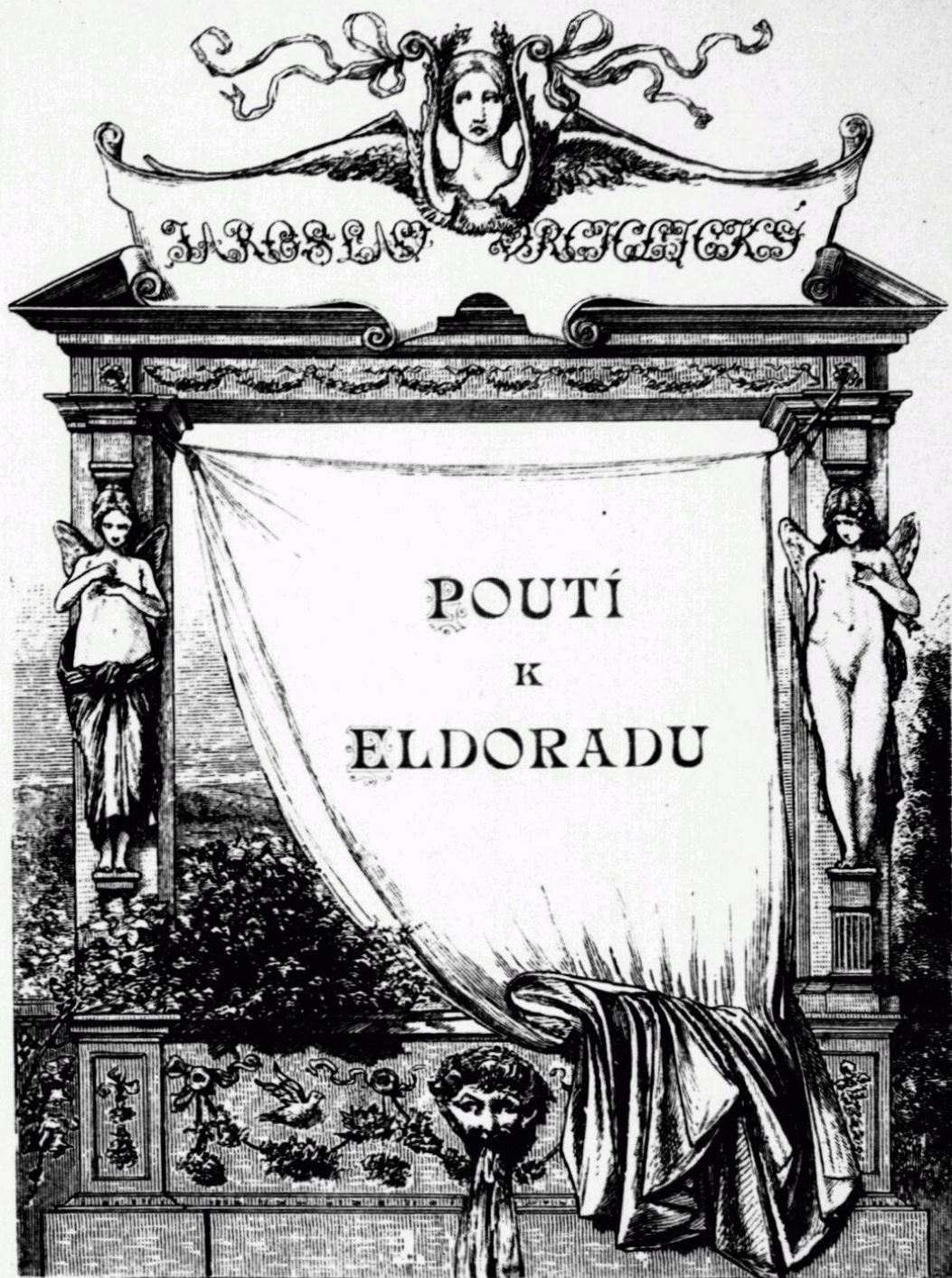
~~~~~
ČÍSLO XX

POUTÍ K ELDORADU

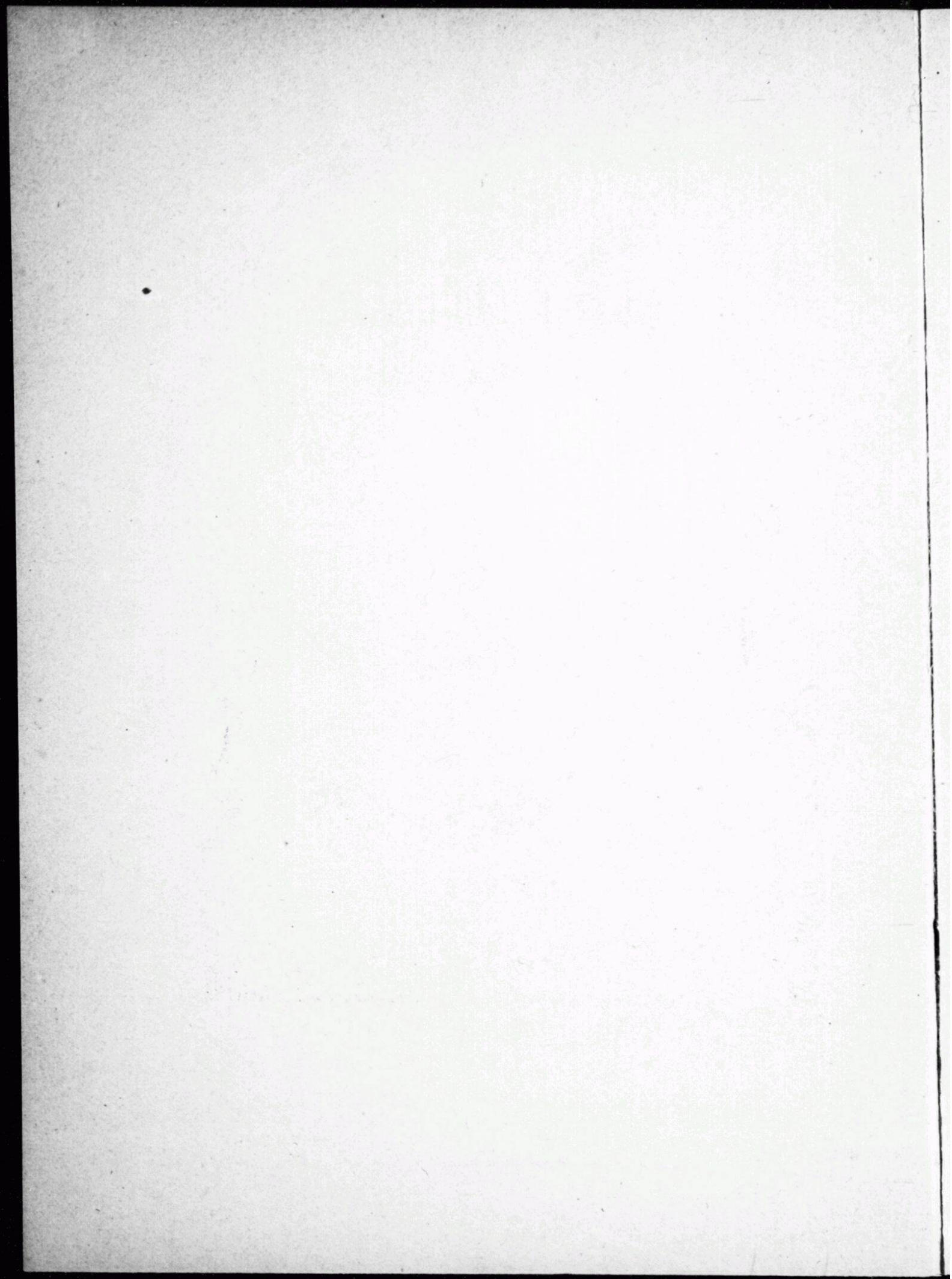
V PRAZE
NAKLADATELSTVÍ J. OTTO KNIHTISKÁRNA

1889

POUTÍ K ELDORADU

BÁSNĚ

JAROSLAVA VRCHLICKÉHO

DRUHÉ, OPRAVENÉ VYDÁNÍ

V PRAZE

NAKLADATELSTVÍ J. OTTO KNIHTISKÁRNA

1889

003 (UKF)

AM 236

NÁRODNÍ KNIHOVNA

1001288181

54K 85486

VEŠKERA PRÁVA VYHRAZENA

lvr

07 / MDL 2436

TISKEM J. OTTY V PRAZE.

dar

Salis A

Shadow, said he,
where can it be
this land of Eldorado?

E. P O E.

(1879 - 1881.)

PROLOG.

Mně z vůně, paprsků a rosy
a z písňe, kterou pějí kosi,
a z hvozdů šera, z páry luk
pad' v duši dech a svit a zvuk.

A v květu střemchy, v květu hlohu
čtu zřejmě, že též kvěsti mohu;
a že mám zaplát, slyším zvěst
se ke mně snášet s písma hvězd.

Má duše miluje a věří,
do její tmy se jitro šerí;
mám bílou růži v srdci svém,
tož soucit se vším, lásku k všem.

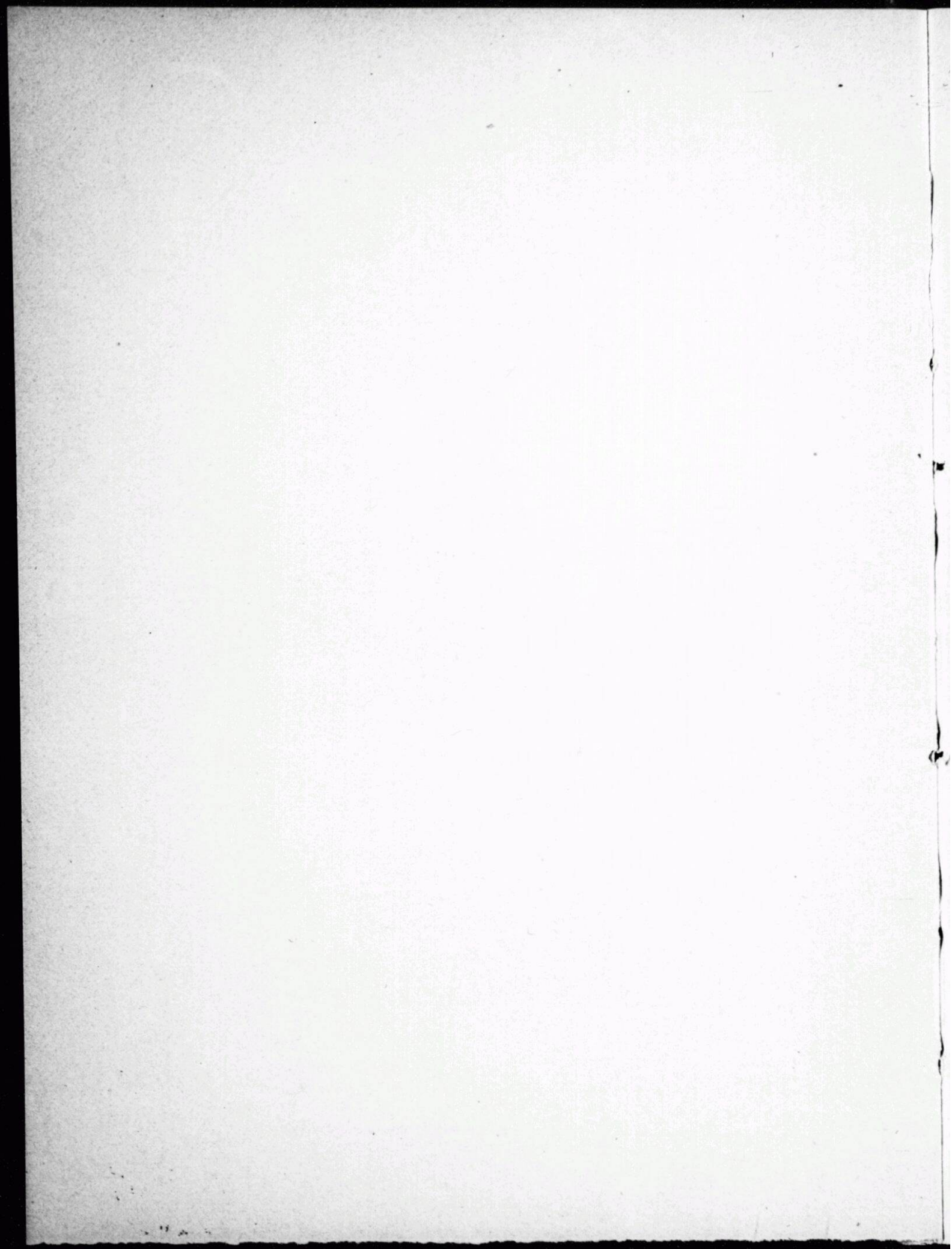

Hle, příroda mír všemu vrátí,
i skály zdobí, hroby šatí,
květ broskve tká na starou zeď --
Já v její stopách kráčím teď.

EROS.

NOVY ŽIVOT.

Bouř přešla již, snad poslední to byla;
v mých oknech se zas luna objevila,
tak smavá, jako boží slitování.
V mé duši mír, jak nad zroseným polem
když v zlatých klasech táhne lehké vlání,
a jako na jaře na kmenu holém
se tisíce poupat nerozvitých tísní,
tak mysl má jest plna spících písní.
Jdu k loži tich a vesel, jitro vítám,
ba ztrát své duše více nepočítám.
Den mjíj za dnem, neptám se, co bude;
jak v dětství dobách mír a ticho všude.
Svět útěhy mné z matky oka kyne,
sen každý duhou, vzdech můj hudbou plyne.
Dav stínů jestli sklání se v mé snění,
tu s úsměvem dí každý „Odpuštění!“
Den mjíj za dnem, nechápu své štěstí,
co svadlo vinou mou, vše vidím kvěsti;
z těch nových květů vstává anděl bílý,
zří do mých snů a nad mou skrání se chýlí.

ROZMLUVA.

Šli spolu oba mládím zářící
 a oba plni krásných nadějí,
 kterými život příliš hojně láká,
 jež ale ztěžka plní budoucnost.
 Šli dlouhou alejí, již večer byl
 a jeseň blízká stromů vrcholy
 svým pestrobarvým tkala lupením.
 Kraj chmurný byl, jen západ modravý,
 kde červánků se oranžový pruh
 chvěl nad řekou, se ještě usmíval,
 však byl to smutný úsměv jeseň.
 Tu zvednuv skrání s jejího ramena,
 kde v kaštanových suila vrkočích,
 on hlasem klidným pravil:

Nemohu

při dnešní chůzi lesem pomyslit,
 jak možná věc to, nemilovat zem
 a celý život. Všecko láska jest,
 jež dýše všady!

Úsměv spanilé

rtý její přelít', hlavou básníka
 se zamihne tak peruť andělská,

a hlasem vážným, v kterém zvonil bol,
však přemožen již, skonejšen a tich,
více nežli jemu děla před sebe:

Máš pravdu, vše jest láska, příteli,
i mrtví, kteří leží pod zemí,
na lásky květech tiše dřímají,
zem, v které spí, je láskou prohřata,
a jestli v žití jednou, jedenkrát
jen milovali sebe jako my,
pak tento paprsk stačí pro věky,
jenž neměly by ani vzkříšení!

A dál on spřádal její myšlenky:

A žijící? nač o těch mluvíti;
hled, jak se chvěje listí na bříze
i na hlohu; zde jistě milující
na měkkém mechu zřeli ku hvězdám,
a ptáka ptej se, ten ví nazpamět,
jak zvonily zde jejich polibky!
Ó drahá, věř, kdybych já bohem byl,
mně andělé by širém po světě
všech milujících sladké polibky
jen sbírat musili a bezdnou číš
bych vyhloubil si z nebes azuru
a pil z té číše velké štěstí jich,
a vyprázdnil číš řek' bych: Anděli,
svět krásný jest, sem jednu číši ještě!

A ona smála se — ne nahlas však,
jen její duše smála se, a v tom
lesk její taby měly takový,
jak měsíc, který ještě nevyšel,
juž předsvitem se chvěje na vodách.

A domů šli. By z číše lásky své
tak věčně pili, nebe, dejž jim štěstí!

SVATEBNÍ.

I.

Dřív se mnou chodila jenom až k prahu,
na retu úsměv a v očích
lesk divný měla a rosnou vláhu,
a zlatých ve vrkočích
květina ode mne vadla;
    já nešel rád,
jak mnohá slza tu padla
    na její ruce,
    ty bílé ruce,
ty drahé ruce nastokrát!

Nyní víc nechodí za mnou až k prahu,
úsměv jí nesejde s líček,
bezpečně hledí teď vstříc svému blahu,
slza však skane jí s víček
v ňader skrýš, jak nenadále
    by brillant pad',
a musím líbati dále
    ty její ruce,
    ty bílé ruce,
ty drahé ruce nastokrát!

II.

Nuž tedy pojd!
Závoj ten shod',
shrň vlasy dolů,
noc první celou
dnes budem spolu;
ty budeš květem,
já budu včelou,
vypiju letem,
žíznivým retem
duši tvou celou!

Nuž tedy pojd,
pás rychle shod',
nechvěj se strachem!
Líčko přej zlíbat,
kterého nachem
úsměv tvůj těká,
jak motýl bludný.
Noc na nás čeká
a ze své studny
chce nám dát píti,
ve vln svých rojích
chce nás kolíbat,
jak velká řeka!
Hvězdný lesk svůdný
z hloubky jí svítí,
jak z očí tvojích,
dovol je slíbat!

Nuž tedy pojď,
závoj ten shod'!
Až z oken zítra
budeš se dívat,
tu růže všechny
s brillanty jitra
budou ti kývat,
a všickni ptáci
ve úsměv dětský
budou ti zpívat!
Lilije pouze
skloní svůj kalich,
vzdychnou si v touze.
Měsíc jen chvílku
byl u nich host,
cítíš jich ztrátu?
Já k tvému čílku
skloním se v chvatu —
na tom měj dost!

III.

Jaká to byla v tvém snění víla,
pověz, mé dítě?
Zpívala vlídně:
„Jen čekej klidně
v měsíčním svitě
i v bouři divé,
však ty se dočkáš, však ty se dočkáš
pozděj neb dříve!“

Dnů přešlo málo a již se stalo,
víly zpěv zhas'
ve blaha tísni.
Či k nové písni
chystá se zas?
k dojemné, snivé?
Však ty se dočkáš, však ty se dočkáš
pozděj neb dříve!

CESTA OŘESÍM.

Tak úzká byla, že dva motýli
jen těsně letět mohli vedle sebe,
že paprsky jen po ní tančily,
hlemýžď, jda přes ni, přepažil ji celou.
Sem tam se kmital modrý kousek nebe;
my spolu šli tou její klenbou ztmělou,
a zázrak! ač to přece pravda jistá,
vždy oba na ní dost jsme měli místa.

SLOKY.

Svit lunny na podlaze leží
tak hustě, jak když stříbro sněží.

Jak andělů rty dýší růže
a slavík zpívá, co jen může.

Vše hvězdy v klínu houpá voda
a ve všem štěstí, mír a shoda.

Tak čarovná noc jistě byla,
když paní má se narodila.

A mdlými pláčem perutěmi
ji andělové nesli k zemi.

Jak od leknínu v hloubi vodní
zář lunny, neodešli od ní.

Jak, lilje když se vůní chýlí,
vím, jistě elf tam usnul bílý:

Tak pohlednu-li na své dítě,
vím, v duši anděl spí jí skrytě.

Jas jeho křídel na ní leží
tak hustě, jak když stříbro sněží.

BOHYNĚ.

Když zadívám se v tvoje oko snivé,
když kladu ruce na tvou krásnou hlavu,
tu cítím, staré bohyně jsou živé,
z tvé duše zřím jich zárnou stoupat slávu.

Teď Diana jsi nevinná a cudná,
sen panenství již zlatil oka řasu,
ni narcis v trávě ani hvězda bludná
nezhledly její nesmrtelnou krásu.

A přijde čas, kdy v hymnu jasnozvučnou
sbor slavíků zajásá, jež máš v duši,
pás odepnu ti třesoucí se rukou
a v svaté bázni kleknu před Venuší.

A později před mojí stojíš okem
jak svatá Ceres, jako ona k zemi,
ty nad mou skrání se kloníš, plným tokem
by zkvetla písněmi — tvůj dech plá všemi. —

A naposled mi vrásky s čela slíbáš
a dáš mi píti upomínky víno,
do věčnosti snů ducha ukolíbáš —
Buď požehnána, moje Proserpino!

TERCÍNY.

¶ Tak nejprv nestačí nám vesmír celý
a potom všecky tužby naše zkojí
v alkovny stínu jeden koutek stmělý.

Nám zářné slunce nad hlavami stojí,
však patřit v ně se bojíme, jak ptáci,
jenž šťastně minuli bouř v husté chvoji

a kterým blahem v hrdle zpěv se ztrácí.

VECERNÍ MODLITBA MILUJÍCÍCH.

Ty, anděli, jenž tam u lásky zřidel,
hvězd pršky rozhazuješ na blankytě,
co nám jich svít? Nás utaj v stín svých křídel,
ať můžem snít dlouho, tiše, skrytě!

Hvězd čarovnějších zářná dráha mléčná
nám vespole z očí v duši propast svítí . . .
Spusť křídla svá! Ať noc je nekonečná! —
Jak's ubohý, ty nevíš, co jest žítí!

V PROBUZENÍ.

I.

Čicho mne vzbudilo kouzelnou mocí
tak jemně, tak sladce a tiše;
jako bor spící při hvězdách v noci,
jak vlna o břeh to dýše.

Kolem se rozhlížím, pokoj tmavý;
v svých loktech ženu zřím sníti,
vidím, zář svatých má kolem hlavy,
ta mně až v dno duše svítí.

Svítí tam dlouhou zlacenou prouhou,
po které tiché sny chodí,
cítím, jak jedu kolébán touhou,
věčností po lásky lodi.

II.

Mně bylo, jakby pták
byl ze sna zazpíval
a jakby se tvůj zrak
v mou duši zadíval.

Mně bylo, jako v lese
když stopy bouře pomínou,
na každém listu drahokam se třese,
a širá duha pne se
nad oslněnou krajinou,
zem, která vůní dýchá,
když čeká zticha,
až andělé ji v mlhy závoj zavinou.

Mně bylo, jak tvůj dech
by kol mých skrání hrál,
a jakby vítr v mech
sta planých růží svál.

Já neměl bolů, přání,
ni nadějí a tuch,
jen mladým osením jak táhne vlání,
když stará země cítí jara vzduch
a skřivan křídla rosou těžká zdvíhá,
já ve snu plakal blahem a zvon ranní
mi zavzněl v sluch,

mně byla otevřena žití kniha,
já cítil, jak se kdosi nad ní sklání,
a to byl bůh.

Mně bylo, jakby pták
byl ze sna zazpíval
a jakby se tvůj zrak
v mou duši zadíval!

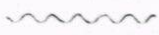

ŠTĚSTÍ.

Svit blaha zlatý v svojí duši
a děcka úsměv, které dřímá,
sen květu, než jej slunce vzruší,
a kouzlo, kterým hudba jímá:
to cítím vše, že nezvím ani,
až na mém srdci, na mé skrání
se octne zima.

Ke mně se život růží chýlí,
ó písni, buď v ní jasnou rosou!
buď čista, jak zdroj v ranní chvíli,
kam vnoří dívka nožku bosou;
vždyť láska jen, ať jásáš v smíchu,
neb ať se modlíš, pláčeš v tichu,
je tvůj osou.

ADAGIO.

Kdy duše sama otázky si klade
a zastaví se v tichém přemýšlení,
jak před výletem z hnízda ptáče mladé,
jak poupě, než je osloní svit denní:

Já viděl stín, jak přeletěl tvé čelo,
já viděl ve tvých očích perly spící,
já cítil, než ti slovo s retů sjelo,
co děje se v tvé duši milující.

Skráň skloniv nad tvé vlasy zlatotkané,
až od tvé tváře moje vzplála nachem,
já sobě děl: Nač andělů nám, Pane,
když křídla jejich necháš vláčet prachem?

Co může těmto duším země dáti?
Nač v žití hvozd ty bílé holubice?
Když člověk cítí v srdci lásku spáti,
proč musí též v něm zařvat vášeň, lvíce?

A proč v nás mužích síly není, není, není,
ti odměnit, co zasloužíš, ó ženo,
vždyť vše, i láska je ti utrpení,
svět neseš v srdci svém — a krb tvé věno.

A před tebou, když vzplaneš v svojí kráse,
na prahu žití, blaha na úsvitě,
když srdce tvoje lásce otvírá se,
i genius je malomocné dítě!

VYPLNĚNÍ.

Zas kráčeli jsme spolu parkem tmavým,
nad námi byly lípy v květu právě,
jim v snětech uleh' západ svitem smavým,
a plným zlatem utkvěl na tvé hlavě.

Zas kráčeli jsme spolu parkem dlouhým,
jenž bez konce byl jako štěstí naše,
my po místech šli, kde dřív citem pouhým
své lásky zlekán stíhal jsem tě plaše.

Jen doupnák časem lkal ze skalných lomů,
hlas cvrčků v trávě pokosené zmíral,
a hustou tísní dávnověkých stromů
jak tvoje oko nebes azur zíral.

Ó dnové, léta, snové minulosti!
Teď mým jest vše, kam spěl jsem křídlem touhy!
Teď vím, když všeho člověk se již zhostí,
zas vše mu vrátí pobled ženy dlouhý!

Lem řízy noci ku zemi se shýbal,
a hvězdy spaly v snětech starých buků,
tu „ženo má!“ jsem v ústa tobě vlíbal
při vůni luk a při slavičím tluku.

PÍSEN.

Jest večer — kouří se z lesů,
červánek stromy prokmitá,
kytici z vřesu ti nesu,
je celá rosou pokryta.

Každý ten nejmenší kalich
plá jakby protkán rubíny,
nesu ti v kvítkách těch malých
své lásky velké hlubiny!

LIST Z DENNIKU.

Ždy ráno, když se zbudím, dvakrát cítím
tu cenu dnů, v nichž ona drahokamem,
a nechápu, jak pohrdat lze žitím,
v němž ona rosou, paprskem a kvítím
a Madonnou, kol které ono rámem.

HLAS.

Když pravila a kolem šije mé
svou otočila ruku bílou:
„Cíl lásky svojí přece najdeme,
jen milujme se, milujme vši silou!“

V tom anděl, který v duši mojí spal,
slov jejích vzbuzen hudbou milou:
„Cíl najdete své lásky,“ zašeptal.
„však dříve trpět musíte vši silou!“

A satan, jenž mi srdce hlídal prah.
zved' hlavu svoji záštím spilou:
„Vám nuda setře brzy s tváří nach
a já se budu smáti vám vši silou!“

V tu směs mi náhle cizí zazněl hlas,
vjel bleskem v duši zotročilou:
„Zná žena lásku líp než bůh i ďas.
Jen milujte se, milujte vši silou!“

ŽENA.

☉ ženo, jaké štěstí
jsi milující duši!
Tys křídlo, na němž vznésti
se může výš, než tuší!

Tys paprsk a tys mana,
tys úsměv a tys vláha,
tys clona z mlhy tkaná,
za níž jest pravda nahá!

Bůh po dnech svojí práce
zřel všady vládnout změnu;
i šel, usmál se sladce
a stvořil ještě ženu.

„Když nemohu se vyhnout
té všemohoucí změně,
tož obraz její stihnout
chci aspoň v krásné ženě!“

A tak dnes usmívavá,
jak lesk jarního jitra,
a pak zas půlnoc tmavá
nám, ženo, kyneš zítra.

Tak rozdáváš své skvosty
a bereš za to žití,
my všickni jsme jen hosty,
jimž dává tvůj ret píti.

Ó budiž požehnána,
ať tmavá nebo plavá;
tys paprsk a tys mana,
v níž lidem bůh se dává!

PÍSEN O STĚSTÍ.

Ta sladká chvíle opojného štěstí
 u nohou tvých, ta musí v písni kvéstí
 a velebena býti po vše časy,
 ta chvíle, když tvé rozpoutal jsem vlasy.

I ta buď s vděčnou vzpomínána chválou,
 když poprv zlíbal jsem tvou nožku malou,
 ten lístek lilje, kam svit luny skanul,
 a ježž mi v náruč dobrý anděl svanul.

Jak najít jméno pro to okamžení,
 když snivé oči tvé jsem zlíbal v snění;
 jak pro to, líbaje tvých ramen ovál,
 když ňader hrdličky jsem vyburcoval?

Jak odít v nach a blankyt, jas a slávu
 noc, když jsi ke mně naklonila hlavu,
 v mé náruči jak na hostinné sněti
 si zdřímla, pták jak sedá ku ptáčeti?

Ó píseň písni pro to slova nemá,
 i zlatá struna Háfize je němá,
 i starý Ronsard, ten miláček bohů,
 by sotva řek' víc, než já říci mohu.

Zem s květy niv a živé zlato klasů
a moře všecky perly ve zápasu,
noc hvězdami byt chtěla vítěziti,
to neřeknou, co tady srdce cítí.

To štěstí pravého je píseň snivá,
již potom v bouřích všech nám anděl zpívá,
a nechá lilijí nám v srdci kvéstí,
a nad ní bdí — Ó sladká písni štěstí!

PÍSEN.

Ma láska naše stále tak roste
tiše a zvolna den po dni,
jako ten zářný ve kráse prosté
pod hvězdným svitem květ vodní.

Roste jak hloubka modrých tvých očí,
roste jak rostou tvé vlasy,
z duše tvé paprskem v srdce mi skočí
jak slunce po dešti v klasy!

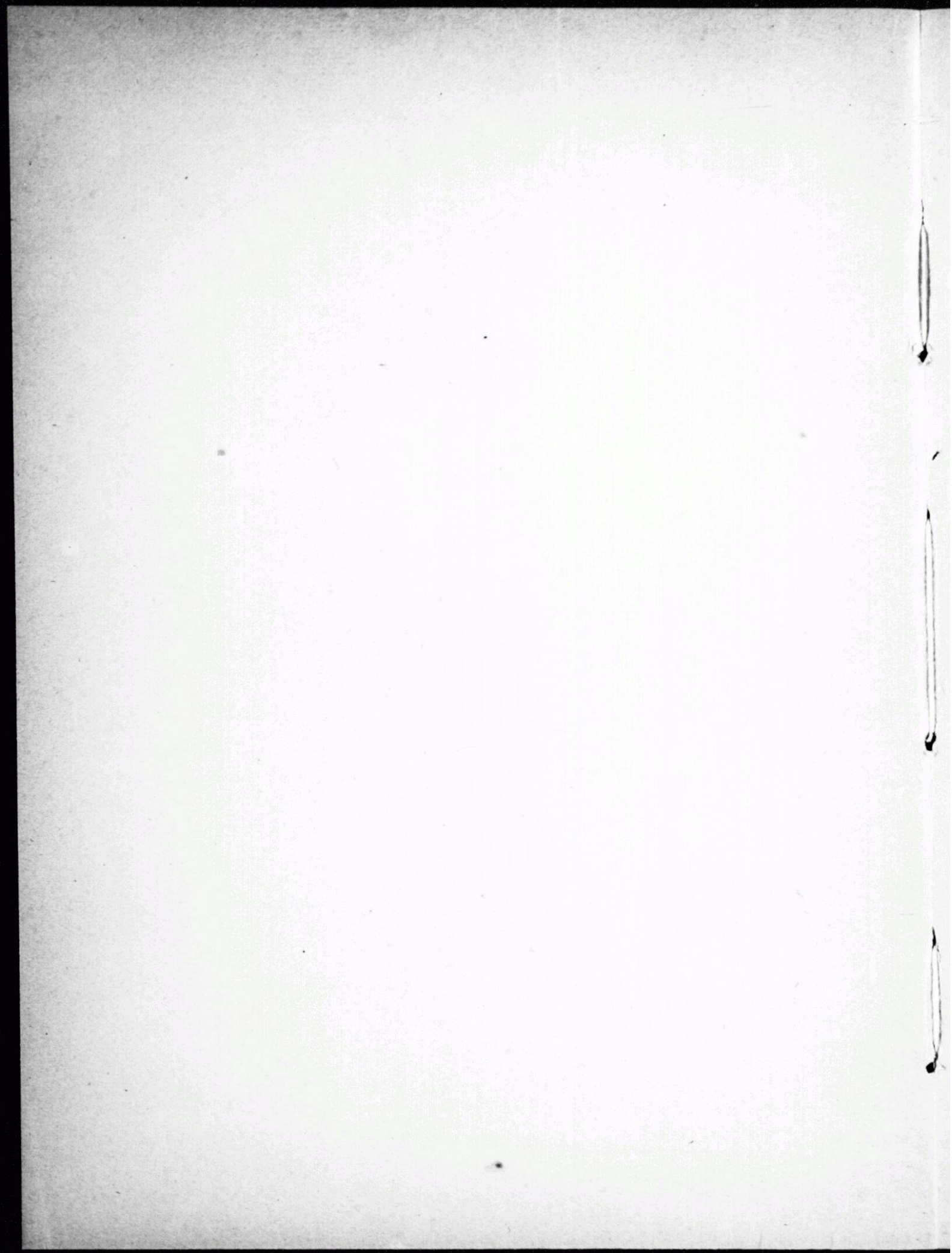
Dál ji, ó duše má, štěstí mé, zoře,
dál ji nech pokojně růsti,
vždyť zpátky v lásky mé veliké moře
každým tvým polibkem ústí.

P A N

JARNÍ.

Skřivánek vylít' do mraku
a jása,
a s lemu šedých oblaků
na svět, jenž plný zázraků,
déšť zpěvných perel strásá.

A každý tón jak ze zlata
jen zvoní,
a zem poslouchá dojata
a tuší v ňadrech poupata
a čerstvou hlínou voní.

Z LESA.

Byl večer již — ta doba horování,
kdy duch se snoubí s poesie zřídly,
kdy první soumrak nad údol se sklání,
vždy níž a níž jak motýl tmavokřídlý;
pode mnou srostlých kmenů přes kořeny
se bílá stezka v tmavou rokli stáčí
a kolem stromy teskně rozechvěny
se otrásají v srdcejemném pláči.

A jak to šumí v tom zeleném moři!
Jak dme se klenba stromů rozložitá,
v ni často peruť bílý holub vnoří,
a letí dál . . . až hvězdou v šeru kmitá.
Jak se to vlní, hučí, pne a dýše,
jak myšlenky když otrásají hrudí,
zde v každém hnutí zvuků nových říše
a každý zvuk zde novou píseň zbudí.

Zde samoty duch v zadumání stane,
bol s úsměvem se na rtu jeho sváří,
až k zemi splývá roucho mlhotkané
a v koruně mu démanty hvězd září.
S krahujem tíše nad propastí pluje,
se žlutým listím šumně v dol se suší,
s rozdechem větrů křídly pohybuje,
bol ukájí a vrásky s čela plaší.

Myšlénka velká, časem zneuznaná
zde zasvěcence na skrání bledou líbá,
bor šuměním a vůní růže planá
jej v dumný sen o lásce ukolíbá,
v sen o mladosti, o ztraceném štěstí,
o prvních touhách duše milující,
že věčně tady stál bys na rozcestí
a zíral v noc i prales dřímající.

CO DĚLAT Z JARA.

Co dělat z jara? Lehnout v lese
pod bílou břizu v měkký mech
a pozor dávat, až hne se
ve staré zemi žití dech.

Drobného deště jemným spádem,
nad hlavou kosa táhlý hvízd,
zřít, jak to pučí v houští mladém
a snít o tichém štěstí hnízd.

A jestli mír ve srdci klíčí,
mu přát, ať láskou omladne,
jak v zlatý kalich petrklíči
když kapka rosy upadne.

BÁJ LESA.

Zas jednou v družný les
mne tajná touha nesla;
ó jaký ruch a ples,
když hlava moje klesla
na hustý mech, jenž zrosen
se chvěl v tajemných snech,
když v tklivou píseň sosen
i můj se mísil dech!

Ó jak mne divně jal
ten smutný nápěv borů!
Jak poslední svůj žal
i duši plnou sporů
i srdce povzlet smělý,
co toužil jsem a chtěl,
ba i svůj život celý,
bych vyzpívati měl!

Bez konce, bez mezí
jsi, písni tajuplná!
s mé duše řetězy
rve každá tvoje vlna!
I život ve tvé kráse
zas vidím plný vnad,
a přec bych tak rád zase
v sen věčný hlavu klad'!

Tak temně, z hluboka
se valíš nad mou hlavou,
jak věštba proroka,
jak bouře nocí tmavou!
A nechť se musí trásti
a trnout úžasem,
duch ví, že's jeho částí,
snů jeho ohlasem!

Ó kterak před tebou
svět malicherný mizí!
před tvojí velebou
jak všecko je mi cizí!
Já vidím nebes prahy,
já letím v tónech tvých,
že myšlének mých dráhy
by orel nepostih'!

Jen dál nade mnou spěj
jak bouře vodopádu!
rád horký obličej
do vlhké trávy kladu;
a nechť i slza blyskne,
duch, jenž hřmí hlasem tvým,
mne na svá prsa tiskne
a zve mne synem svým!

SLOKY.

Je chvíle ta, kdy ve vod hlubinu
spat všechny hvězdy svorně spějí,
kdy nahé ženy mužů na klínu
se jako lyry chvějí,
kdy v skalách stříbrem zvoní prameny
a slavíkům se z hrdel plameny
ve truchlých písních lejí.

Sám stojím v snění na pokraji vod,
hvězd záře kmitá hustým síťm,
vesmírem bez hrází, sám malý bod,
já nevím, kam se řítím,
jen vím, že v duši ptáků nápěvy,
dech květin, vody ruch, žen záchvěvy . . .
vše objímám a cítím!

VECER VE ŽNÍCH.

Červánků zbytek nad vesnicí visí
a s chvěním svoje růže v řece zhlíží,
v ruch těžkých kol se biče praskot mísí,
vůz plný, poslední se ke vsi blíží.

Jak zvolna jede nastlán vrchovatě,
až země tknou se splývající klasy;
jak jede, zdá se, že se koupá v zlatě,
a za ním smích a hovor mladé chasy.

Než vyjde měsíc — v úplňku dnes bude —
duch na chvílku se v moře snění pustí,
svou píseň pod mezí kdes cvrček hude,
v kol ruch, v hlas lidský stále klasy šustí.

Ty klasy rty jsou, jimiž země praví:
„Ze svého klínu rozdala jsem všecko,
klas plný muž má, žena plachtu trávy
a koukol s chrpou do kytice děcko.

Juž první vítr letí po strništi,
vás k ohni mnohá přiláká báj známá.
V mé hrudi bude klíčit jaro příští
a v nocích zimních v sněhu budu sama.

A pluh zas moje věrná prsa zraní
a zlaté símě klesne v moje rány,
já kletbu vaši změním v požehnání
a krev svou vtělím v krvavý mák planý.

V mých nadrech síla rodná nevymizí,
jsem božství symbol v práci neunavný,
já neptám se, kdo zasil, ni kdo sklízí,
v mé hrudi hárá stvoření žár dávný.

Mám ráda hlas, jímž oráč potah řídí,
a necítím krok skotu odměřený;
vždyť stále vidím pot na čele lidí
a roje much u koní úst a pěny.“

Tak zdá se mi, že hovoří ty klasy,
co s vozu visí, jenž už do vsi vstoupá —
v tom vyšel měsíc plný bledé krásy,
jak cestou vůz, on po vlnách se houpá.

Zhas' červánek. Stín za stínem se střídá
a měsíc blesk' u cesty temnem stromů,
kde stádo volů, jak je Homer vídal,
šlo krokem houpavým a těžkým domů.

OBZORY.

Jak miluju vás hluboké a dálné
 vy obzory! Vždy večer s hory skalné
 zřím v údolí, kde v dáli nedostihlou
 se vlní lesy: bříza s jedlí štíhlou
 jak v objetí kdes nad propastí visí
 a světlý list svůj v olší temno mísí,
 a v šíř i dál, kam nebes pruh se klene,
 se moře lesů čeří rozvlněné,
 pod nohou tmavé, bledě modré v dáli.
 A nežli noc je v stínů závoj halí,
 hrát nechá po jich tváři zadumané,
 jak úsměv, mroucí červánek, jenž vzplane
 v dav oblaků, jež na nebi se tísní:
 ty protkne šípky zlata, rudou třísni
 ty obetká; v tmě chvějné jiskry hází,
 až rdí se kmeny sosen, v tichém mlází
 pták vzrušen křídly hne a letí vzhůru.
 A nežli vzletí, kles' červánek v chmuru,
 jež stkána z mlh a stínů mračnem zdá se.
 Noc kráčí blíž v své nekonečné kráse
 a obzor hlubší zdá se zvedat, růsti . . . .
 Jak sokol s šňůry lovce, tak se pustí
 má obraznost v tu nesměrnost, kde kmitá
 se hvězda bodem! Neptám se, kde lítá,
 v mracích, jež jdou, či po zemi, jež dřímá —
 vím, křídlem svým že vesmír obejmá.

TŮNĚ.

Den v srpnu byl a odpoledne parné,
 přes strniště jsem krácel jednotvárné,
 kraj bez vrchů jak dlaň se otevíral,
 jen v dálce topolů jej oblouk svíral;
 bez konce pole, stále jen a stále.
 Můj krok chvílemi zplašil nenadále
 jen koroptev, jež skryta v brázdě holé
 se k blíně tulila; ta dlouhá pole
 mi v duši vrhla podivný cit prázdna.
 Dál krácel jsem — mez sklonila se srázná
 a pod ní stále spící ve údolu
 tůň zívala, pláň vodní plna stvolů
 a velkých listů, vysokého síti
 se zrádně chtěla před mým zrakem skrýti.
 Kol náhle vzduch byl vlhký, tráva svěží;
 já zřel, jak pavouk náhle vodou běží,
 jak žába před mým krokem chvatem divým
 se vrhá střemhlav v hloub, jak vzdechem snivým
 se rákos chví. — Hle, v tůni zasmušilé
 jak zvedá lotos kalichy své bílé,
 tak čisté, zářné, plné zlaté rosy!
 Sní na vodě jak oko, které prosí
 a demonicky láká, jak zář hvězdná,
 cos line z něho se, jak pod ním bezdná

*

by nečíhala hloubka tmavá, děsná.
Já zachvěl se, jak vytržený ze sna
a kráčeje dál myslil jsem, jak bolem
a tísní život náš je cestou polem,
v němž náhle kdesi v tůni, zjasniv vlny,
květ poesie vzplane čaruplný
a rovněž láká, toužně se vstříc chýlí
a slibuje, čím skutečnost jen mýlí.

Leč básník, skloněn nad zrcadlem vodním,
květ utrhne a neptá se, co pod ním.

JARNÍ MOTIV.

Já země tobě nezávidím,
ty květy, které všady vidím,
má duše tobě rovna v jaře
má písni dost.

A jak tvé luhy dřímou v páře,
půl hebký stín, půl zlatá záře,
tak na mne z daleka se dívá
má minulost.

Jak plný květů strom tvůj kývá,
den za dnem nechám ať jen splývá,
já klidně mohu v lepší žití
si klenout most,

A milovat a žít a suíti,
vždy z plných rtů i číší píti;
kdo strojí hod — co mně je po tom?
já pouze host!

PODZIMNÍ KRAJINA.

Jak sebralo dnes záři svoji slunce,
jež rozptýlena prokmitala mlhou,
v proud světla jediný a zaplavilo
svou zlatou slávou západ naposledy!
Kam padl zrak, tam samé zlato bylo,
rybářským chýžím spalo v nízkých oknech,
na stromech viselo a hustým deštěm
s nich padalo, světlejší s bílé břízy
a nachorudé s javorových snětí;
ve klínu řeky tekuté se chvělo,
stráž pruhovaná jím se usmívala
od bledé žluti až k oranže ohni,
a obloha v podzimní mlhy třísni,
ta hořela jak strž topasů žhoucích.
Loď naše přistala a sotva noha
se dotkla země, šustilo již listí,
v něm kaštan puklý z brunátného hávu
své bledě zlaté srdce ukazoval;
a vzduch byl sytý silnou vůní listí
a chvěl se, jakoby v něm vymíraly
těch blahých snů, těch dum, těch políbení,
těch přísah, slibů, které v chladu máje
a v června třísni prožili zde lidé,
ty poslední a vybledlé již stopy.

Na břehu děti rybářské si hrály
ve svatlém listí, bosé, zlatovlasé,
s velkýma očima, kam všecky chrpy
si příroda přes zimu uschovala;
dvě chtěly obrátit člun překocný
a jiné házely tam žluté listí
a smály se a honily se břehem.

PO DESTI.

Na obzoru pruh modrý již se mih';
les celý v perlách svěží
a potok, po stráni jenž běží,
je samý hovor, samý smích.
Slyš, divoké vln zápasy
jak v skalách budí ohlasy,
ba řek' bys, v nich
Pan velký stojí, baví ho jich váda,
přes ramena i záda
a přes vlasy
on dívá se, jak příval vln mu padá —
a v ruce tleská si.

ZAS KVETE KAŠTAN . . .

Zas kvete kaštan červený a bílý,
bez plný vůně do oken se chýlí,
vzduch průhledný zem koupá v proudech světla,
i jabloni už stará hlava zkvětla.

Ó básníku, v té luzné kráse jara
na skrání tvé se mračí duma stará.
Sfinx, myšlénka se krčí v duši tvojí,
své spáry ostří a se chystá k boji:

Neb to jest podíl tvůj na této zemi:
Pták bude lítat stromů haluzemi,
proud bude stříbrem, jabloň květem pláti,
ty půjdeš kol a vždy se budeš ptáti.

Zeď starou, rozpukanou ze soucitu
květ broskve zastře, v lesku, ruchu, třpytu
roj včel se mihne, třešně bude zrání,
ty půjdeš kol a vždy se budeš ptáti.

Srp zazvoní, klas padne žencům z ruky
a srostou jména vrytá v staré buky,
a květy aster chladný vítr schvátí,
ty půjdeš kol a vždy se budeš ptáti:

Proč přírodu bůh drží na svém klíně?
Proč vesel člověk při chlebu a víně?
Proč lásku do srdcí bůh uzavírá?
Proč taký smutek z černých lesů zírá?

Teď darmo ptáš se a přec musíš zpívat,
ve květů dešti starou ránu skrývat,
a po smrti, kdy projdeš taji všemi,
ó ironie! pak zas budeš němý!

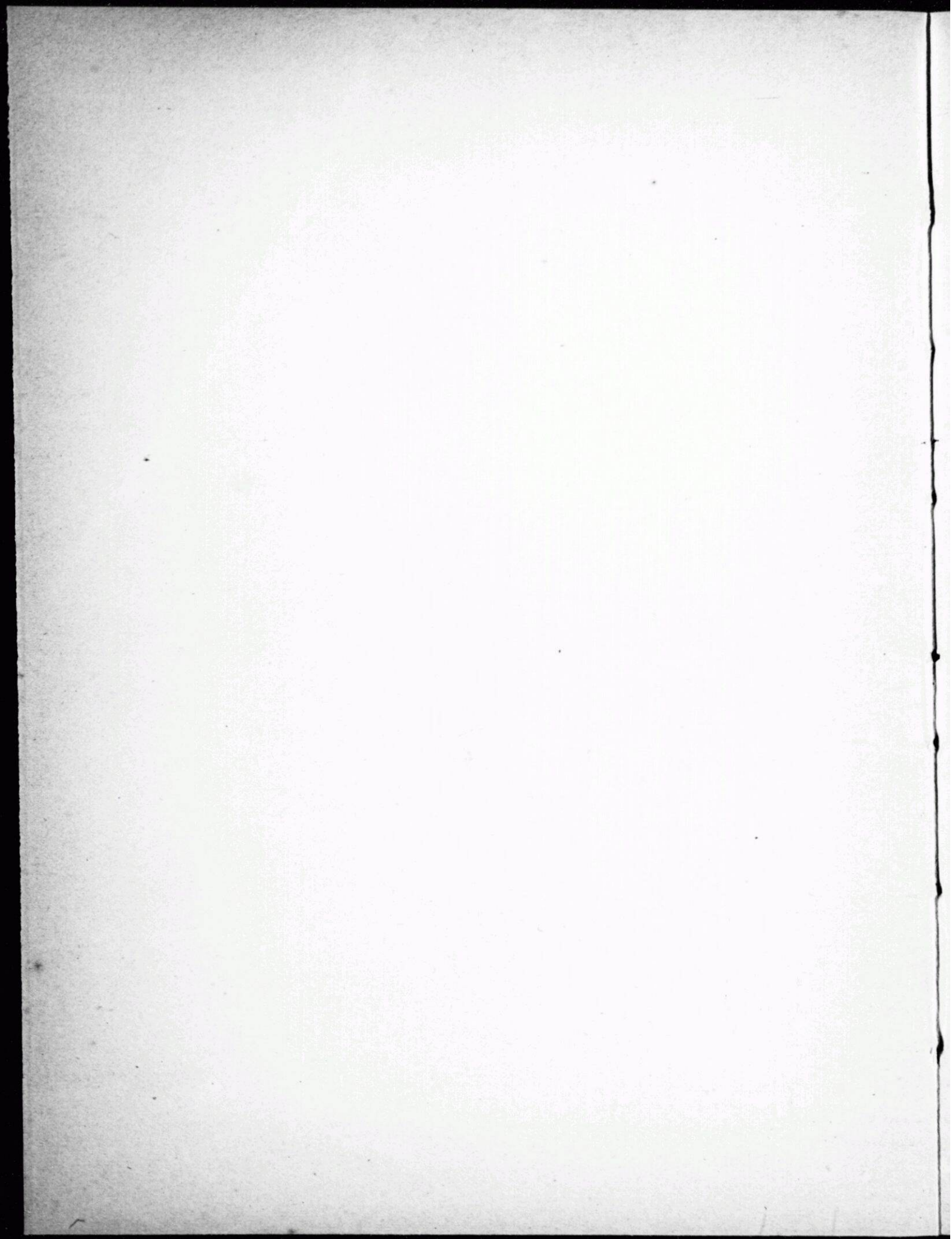
To hrozná propast! Ať ji zakrýt mohu,
sem jasmín, střemchu, šerík i květ hlohu;
květ srdce sem. květ země, co jen stačí,
což já! — jen lidstvo po květech ať kráčí!

P S Y C H É

NIKDY SPÁT!

Den za dnem se zvolna šine
jak za vlnou vlny spád,
od naděje spěcháš k jiné.
Co tě vábí? co ti kyne?
Srdce mdlé dí: „Půjdem spat!

Vrať se v dětství naposledy,
v růží dech a lípy chlad!
Kde ten čas, kdy měsíc bledý,
jak šel z mraků na výzvědy,
zřel tě v klínu báby spat?

Pozděj myslil's na umění,
vlnu rhythmů, citů chvat.
Teď se chýlíš k podjeseni,
a tvé dumy a tvé snění
s vlaštovkami půjdou spat!“ —

Však z té tváře, jež se chýlí
ke mně a chce vše mi dát,
cosi prosí, volá, kvílí
hněvem obra, pláčem víly:
Nesmíš, nesmíš, nesmíš spát!

Láskou musíš povstat k žití,
láskou musíš k činu vzplát,
perlu, již tvé srdce cítí,
vrhnout v času vlnobití!
Lidský duch též nejde spat!

Na tom ohni, jež jsi vznítíl,
také jiný chce se hřát;
ať jsi louč neb slunce chytil,
stačí, abys v boj se řítíl,
křísíl, budil, nedal spát.

Kdo tou poutí beze směru
první uzří zoři plát?
Neptej se! jdi dále v šeru,
hledej pravdu, boží dceru,
padni! — ale nechod' spat!

Bůh sám zmizel v času moři,
nikdo neví, jak ho zvát,
víme jen, že žije, tvoří,
v přírodě plá, v srdcích hoří —
a též nikdy nejde spat!

POESII.

Kdo řek', že zmizela's? Jsi stále u mne
svou ruku kladouc na mé čelo dumné,
dnes anděl ve snu, zítra žena v bdění,
šer večera i jitra probuzení,
šum v rákosí, stín mraků nad vodami.
Já nevěřím, že jdeme světem sami.
Dost srdcí ještě, která tobě bijí,
dost skrání, jež se v tvoje ňadra kryjí,
dost slzí ještě, jež ti v oběť kanou,
dost ještě rtů, jimž edenskou jsi manou,
dost těch, jimž's modlitbou i požehnáním.
Čím plný měsíc pasoucím se laním,
čím píseň labuti, když skon svůj tuší,
tak's cílem žití, nebem, božstvím, duší,
těm v stínech noci s bázni svatou v taji
jenž věštby tvojí desky otvírají,
v tvém úsměvu svou naděj vidí kvěsti
a slzy aspoň najdou, když ne štěstí.
Ó vím, že nejsi víc to hravé dítě,
jež v lidstva sen se smálo na úsvitě,
jež bůh položil lidstvu do kolébky
a jemuž Homer hladil vlásek hebký,
jež Anakreon klad' si na kolena
a líbal, až se z kněžky stala žena

Kde jsou tvé růže, cymbál tvůj, tvé stužky,
 tvůj otec, Pan, a Gracie, tvé družky?
 Víím, že jsi v slzách smutná žena nyní,
 že větší žal než Niobu tě stíní,
 že's padlý anděl v očích s ráje leskem,
 že's plesem bohů, lidstva věčným steskem!
 Já dlouho v tvé se díval oko dumné,
 a když tě jitro překvapilo u mne,
 tys chtěla prchnout . . . .

jaký div, že v chvatu
 mou knihou kmitá se lem tvého šatu?

SKEBLE.

Duch sídlí v škebli. V jejích závitcích
 on dřímá v matném lesku perleti
 a trpělivě čeká dlouhý čas,
 kdo vzbudí jej. — Ty tomu nevěříš?
 Viz povrženou škebli na břehu!
 Kol tisíc bláznů jde, ji pomine;
 tys ale moudrý, nuže zvedni ji
 a k uchu dej! Duch její probuzen
 hned tvého ducha tuší přítomnost
 a promluví. Slyš, jaký šum a ruch!
 Duch škeble jasně tobě vypráví
 o moři tichém, spícím, hlubokém,
 o vodních jeho síních krystalných,
 o řasách leknínu, o kapradí,
 o branách korálů, o tichých ryb
 a mlčelivých lastur životě,
 o vzniku perly, divu bezedna.
 A je-li v tobě struna soucitu,
 ty pochopíš a jemu děkuješ!

Duch sídlí v tobě. Ty jsi básníkem!
 I tebe vrhl na břeh oceanu,
 jenž sluje čas, ty škebli podoben
 sníš nepoznaný v lidstva zástupech.

Jest pravdou, že jde s mrazným úsměvem
dav kolem tebe. Nech jej a sni dál!
Však přijde čas, kdy moudrý najde tě
a pochopí. Tu budeš vyprávět
o tiché kráse valné přírody,
o věčných hvězdách, nebi, věčnosti,
o srdci lidském hlubším nad moře,
o kráse žen a dětí svatosti,
o myšlence, tom divu nebeském —
a člověk, který slyšel zpěvy tvé,
jak škebli bude tobě děkovat.

LAMP A.

¶ Tma na zemi, po nebi mraky plují.

Zas lampu svoji tíse rozsvěcuji,
 a jak to činím, ruka má se chvěje.
 Mně v okně vstříc se v mraku hvězda skvěje,
 a jako hvězdou v prostor beze hrází,
 tak lampou v duši moji světlo vchází
 a v jeho záři myšlénka se rodí.
 Ó vzplaň jen, světlo buď mé písni lodí,
 když v beztvárném se moři snění zmítá!
 Buď ohněm, jenž se na pustině kmitá
 a při němž báje vypravují děti!
 Plaň vesele! nechť kolem nás noc letí,
 a střese na nás hvězdy svého klína!
 V tvé záři anděl mládí rozepíná
 své perutě nad hlavou unavenou.
 Plaň, družko, žádnou nezlekána změnou;
 tvůj svit vždy věrně práci moji hlídal,
 když jemu rudý maják odpovídal,
 a v rhythmy zpěvů mých kdy na obzore
 svým nekonečným rhythmem hřmělo moře.
 Tys u kolébky myšlénky mé stálo.
 Ó plaň, mně vždycky v záři tvé se zdálo,
 že v stejný účel v zamračené nebe
 bůh vznítíl hvězdu a já dole — tebe!

U CÍLE.

Já v duši celé lidstvo nosil,
vír jeho tužeb, muk a snů,
v dne práci, v bdění noci prosil
zřít záblesk jeho lepších dnů.

Zda marně? — Nevím. Přišlo žití
a den i noc mne slyší lkát:
Jen jedné duši štěstím býti
a v smrti ruce sepnu rád!

FLAT, UBI VULT.

Svět v stálém zápasu, On klidně stojí za uím ;
 dnes zveme pravdou Jej a zítra požehnáním.
 Nám více netřeba se chvěti jako Jobu.
 On mluví stále k nám, i přísným tichem hrobů,
 i smíchem kolébky, i hvězdou, růží, vlnou.
 Svět pouhá váza jest, On vůní tajuplnou,
 Jej mnohý zapírá a přec Jej každý tuší,
 byl srdcem v Ježíši, byl v Spinozovi duší.
 Kdys mluvil s proroky, jsa tažen stádem draků,
 a s dětmi hraje teď a mluví řečí ptáků.
 Má Dante na čele, Jan v hrudi jeho plamen ;
 a Voltaire potká jej a zvedne-li přec kámen,
 těm ve tvář hodí jej, jenž chtějí skrýt Ho světu
 buď v mracích Sinaje, neb v jeslích Nazaretu.
 On klidně čeká jen skryt věčnosti své maskou,
 zván božstvím na nebi, jest na světě jen láskou.

PRO VĚČNOST.

Co jen květů vánku dech
mezi hroby střese!
Cítíš, k nám jak z vůně všech
lehkých svojich na křídlech
duše mrtvých nese?

Víru nech, ať svým sušm
nové ráje tvoří!
Pohár pravdy přihni k rtům,
ať duch v moře snů a dum
myšlénkou se vnoří.

Poznej, že jest v srdci tvém
věčné z mrtvých vstání,
a že trvá moře, zem.
srdce tvé i nebes lem
v jednom přijímání!

To jen v bouři tvojich muk
jak tón míru slétá,
že tvé srdce v jeden zvuk,
v jeden pláč a v jeden tluk
bije s srdcem světa.

Srdce — svět, a jeden most,
hrob, jest mezi nimi;
člověk vchází tam jen host,
by s přírodou záhy srost'
svazky obrovskými.

V hrob jej vrhá bouří jek:
tam jen hmota vchází,
by z ní vstaly v příští věk
vůně, rosa, paprsek,
vesmír beze hrází!

Hrobu netkne se tvůj žel,
jemu stačí rosa,
motýl k němu přiletěl,
pro pel květin zástup včel,
pták pro zrnko prosa.

Nad mrtvý kmen nový květ,
jako ve pralese,
coś hledá zde tvůj ret . . . .
Věřím, že k nám větru let
duše mrtvých nese.

Z nich jest světla paprskem
duše světa stkána;
žijeme v ní každým snem.
Ruka dána nad hrobem,
pro věčnost jest dána!

Řeý div, že básník často v knize svojí,
kde vášní vír se potácí a rojí,
kde bolest křičí, orgie se směje,
v tom velkém proudu lidské epopeje,
kout svěží najde, kde jej v ticho vláká
vln spád, dech květů, pestrá perut ptáka
a zlatokřídlý brouk, jenž letí k vodě.
Vždyť velké vždycky s malým bývá v shodě,
a bílá růže, ku písni jež stačí,
na skrání zsinalé je drama k pláči.

V LETNICÍCH DUCHA.

Jak vítám vás, letnice ducha,
kdy v srdci vše se hne a pne,
kdy každý sen a každá tucha
rozkvétá v síle tajemné!
V stín samoty jste zdrojem snění,
v noc jara dívky políbení,
v žár léta pohár, jenž se pění,
ve chmury noci záblesk dne!

Ó že jen jednou v žití přáno
váš hesperidský trhat plod,
v svém srdci vítat krásy ráno
a ideálů zářný vzechod!
Ó že jen jednou v dlouhém žití
se jiskra božství v hrudi vznítí
a vzplane. jak když měsíc svítí
v hvězd plápolu nad tichem vod!

Vše krásy, které jenom tají,
stráň lesnatá a květný luh,
žár slunce, kterým plody zrají
i ve poupatech tvorčí ruch;
vše poklady jsou otevřeny,
sny dětství znova oživeny,
tu listí šum, tam v řece pěny,
a všady život, všady duch!

A vším hlas jeden tajupný
 proniká nebe, moře, zem;
 kdo spočítá ty všecky vlny,
 jež probudí svým paprskem?
 Jím: „Plynu!“ šumí řeka k mořím,
 jím hvězda k hvězdě volá: „Hořím!“
 jím bůh sám k sobě mluví: „Tvořím!“
 a já k své duši pravím: „Jsem!“

Ó jsem a žiju! jaké kouzlo,
 ó chvíle štěstí blaživá!
 hle hádě, které v rумы sklouzlo
 a na slunci se vyhřívá,
 i orla skřek v oblačné výši,
 dech fíjalek, když v taji dýší,
 i spící panther v skalné skrýši
 tě zná, ó vesno zářivá!

Ty srdce lidské, kalný krystal,
 ozáříš v jeho zátiší,
 to srdce, byť se ráj mu chystal,
 přec jeho tluk se neztiší.
 Zář citu pustíš jeho hranou
 a hned v duhových barvách vzplanou
 a v perlách v písni kalich skanou
 vše tuchy lidstva nejvyšší!

Ó mladosti! proč jenom jednou
 se mihneš žití zrcadlem?
 Proč záhy vášně křídla zvednou
 a řadí v květu opadlém?

Proč aby člověk poznal eden,
dřív musil býti ďáblem sveden,
proč nestačí tvůj doušek jeden
máj vzkřísit v srdci uvadlém?

Či máš nám proto dražším býti.
že zaplaneš jen jedenkrát?
Či má snad srdce zapomnít
a život jest jen shon a chvat,
jen samé přání, nikdy činy,
a nikdy světlo, samé stíny,
a stále trpět bez příčiny
a více jarem nezaplát?

Však buď jak buď, vše rád chci nésti,
čím obdaří mne příští věk,
chci umírat, jak chtěl jsem kvésti,
chci v před, však nikdy nazpátek!
Ó mladosti! kéž s tvojich tváří,
jež v zrak můj nyní sluncem září,
ve chmurné stíny mého stáří
jen jeden padne paprslek!

PRŮVODCE.

Kam dojdu, nevím — ale vím, že spěje
 duch přede mnou. Svit jeho obličeje
 mi v nocích svítí na neznámou dráhu.
 Zda dojdu za ním ku domova prahu,
 já neptám se; má duše jemu věří.
 Před námi propast — on to, jenž ji změří,
 já, který přejdu bez úrazu nohy.
 A lesem jdeme; zdrcený kmen mnohý
 nám trčí v cestu, on jej rukou smělou
 v most nad bystřicí sklene rozkypělou.
 A moře tu; on, jenž plášť strhne s ramen
 a nad skráněmi červánkový plamen
 mne jako Fausta nese nad vodami.
 Noc byla; kdysi lesem šli jsme sami,
 laň s družinou se pásala u mýtiny,
 a nad močálem táhly mraků stíny.
 Já oslovil jej: „Rci, kam touto pouští?
 Tma se stromů a strach se dívá z houští;
 do vlhké trávy mdlá se vplítá noha,
 a hůř, v mém srdci — běda — není boha!
 Tak pusto tam, jak na daleké pláni
 bych nadarmo měl čekat na svítání.
 Buď bohem mým, mluv ke mně hlasem hromu!“
 Můj druh se úsmál ztajiv se v stín stromů:

„Což neznáš mne? Spím v každé lidské hrudi;
kdo hyne bídou, modlitbou mne zbudí,
však před básníkem kráčím strmou drahou,
jak mlhy sloup; rty jeho rosou vlahou
a duši jeho písni medem sytím;
bůh tvého vnitra, s tebou plám i cítím;
z tvé duše proto jen jsem ustoup' zcela,
by věčná krása tam víc místa měla!“

Kam dojdu, nevím — ale strach mne jímá;
vím, že v mém srdci podivný taj dřímá,
pro nějž i bůh se odcizuje duším . . . .
Já chvěju se a trnu jen a tuším.

TÉ, JEZ ČÍTÁ APOKALYPSU.

Na bílém čílku jako v těžkém snění,
jak v modlitbě má bílé ruce spjaty
a v černou propast, jež se pod ní pění,
v tmy posílá své duše paprsk zlatý.
Co vedlo tebe, drahé dítě snivé,
k té rmutné knize? co zříš na dně jejím
pro šťastné svoje mládí dovádivé?
Nač unášet těm chmurným ku peřejím
svou útlou duši, bílou holubici?
Či v hlubině té víc a víc se tmící
zříš, kterak z bezdna život na tě zeje
a jeho klamy, vášně, beznaděje
ti sklebně kynou z oněch potvor směsi,
jež kdesi Jan nad Pathmu vídal tesy?
Či duše tvoje, kde pučí snů kvítí,
v níž chaos myšlének a citů zraje,
jen tam příbuznou svoji sestru cítí,
své vzdechy s vřením tím by v jedno slila,
by čarovněji potom k prahu ráje
na křídle báje k pravdě vystoupila?
Kol tebe svět i příroda jen plesá,
tys na počátku jara, a přec nyní
tvé skráně ona chmurná peruč stíní;
tys zabloudila do tmy toho lesa,

kam barvou květin, luzným zpěvem ptáka
nás kouzelnice, poesie, láká,
by všecku naděj k návratu nám vzala.
Já znám ten les; chlad, lahoda a vůně
tě ovane, tam zlatem hoří skála,
smích dívčí zvoní z houštin smaragdových
a neviděna z dálky flétna stůně;
a tisíc cest se plete stále nových
před zrakem tvým, necítíš unavení,
jdeš dál a dál — a slunce zapadá,
ty nevidíš, že vlhne rosou tráva.
že k vřesu letí noční motýl bílý,
ty neptáš se, kde jsou, jenž s tebou žili,
ty všecko máš — jen žádné navrácení.

Ó záchvěvy! ó propasti! ó snění!

APOSTROFA.

Vy, kteří stínů ve závoji
se vznášíváte před námi,
a lákáte zpět k míru zdroji,
proč lze nám z bídy tůně bezdné
se dívat v oko vaše hvězdné
jen mlhami neb slzami?

Jste duše těch, co v hrobě tlejí?
Či oněch, kteří přijdou v svět?
Kdož ví? Jak chodce po šlepěji
se sklání tráva a zas vstává,
jak listí v zimě opadává
neb svadlý květ, tak váš je let.

Ó tajuplné, svaté stíny,
ať ženy, nebo andělé!
Kéž vždycky smír, ne výtku viny
lze duši, unavené bděním,
když zlekána k vám hledí s chvěním,
číst nesměle vám na čele!

NAVRAT.

Jeť celý život duše velká vlna,
kde její vznik a vrch, je těžko znáti,
a mysl neví nových tuch vždy plna,
kdy vlna klesne a se k zřídlu vrátí.

Od ideálů, v nichž duch k hvězdám stoupal,
zas tebe obejmeme pak, svátá hmoto!
On, jenž se v zoři Rafaela koupal,
se vrátí k tvarům, jak je kreslil Giotto.

Od Beethovena hymny všeobsáhlé,
jež plna blesků s bohy válčí, zpátky
se vrátí duše v tóny prosté, táhlé,
jak nad kolébkou zněly s retů matky.

Od Hamletovy lebky, od Nirvany,
od pravdy, kterou halil závoj bájí,
když strhneš jej, se vrátíš polekaný
ku první báji o ztraceném ráji.

Od orgie, jež plný pohár vína
na vděky nahé veselých žen lije,
se vrátíš k děcku do matčina klína
a poznáš zas, kde pravá poesie.

A křídlo ody, které chtělo nacheť,
hvězd perlami se zdobit v orla šumu,
své duši odpneš — zamlčíš se strachem
a ponoříš se v dlouhou, těžkou dumu.

A ptáš se, kde byl života cíl pravý,
zda vlny vrch neb sklon je pravé štěstí?
Svým křídlem děje šumí u tvé hlavy
a lidstva strom zříš v srdci vlastním kvěsti!

RESIGNACE.

Když kles' můj duch a zmdlela noha,
já přestal v světě hledat boha,
a odpjav křídla ducha práci
jsem uzavřel se v resignaci.

Po odbojích mně nyní stačí
to věřit, co zní v písni ptačí,
být dojat, když zřím klasů chvění,
být šťasten v ženy políbení;

Se neptat, co můž' věčnost skýtat,
a vděčně každé jitro vítat,
s moudrostí zvěře jíti spat
a netoužit a nehledat!

PÍSEŇ DUŠE.

Co padá v srdce s větví ztmělých stromů,
 a z kerů číhajících vedle cesty?
 To píseň duše, když se vrací domů
 z cest vzpomínek, to jiných světů zvěsty.

Co vlna vlně v řece vypravuje,
 co v síti lká, co hraje vlasem břízy?
 To píseň duše, která pozoruje,
 že poslední bouř na obzoru mizí.

Co táhne vzduchem jak labutí hejna,
 co mluví v hlase večerního zvonu?
 To píseň duše, píseň čarodějná,
 mír blýská hvězdou z moře jejích tónů.

Jdeš po hrázi — spí ve vrbovém houští;
 jdeš v rokli — z květu divizny se směje;
 jdeš doubravou — on se stromů se spouští,
 brouk má jej na křídlech a pták ho pěje.

Noc má jej v tichém, slavném, vážném kroku:
 chýš v lampě okna, které svítí v mlze;
 laň jdoucí pít ve tmavém, snivém oku;
 měsíc v své každé chvějící se slze.

A člověk náhle jako stará hruše,
jež v květu tíži v poli hlavu sklání,
jej cítí v této tiché písni duše,
v tom velkém, slavném lesa požehnání.

PERSPEKTIVY.

Že nechám klidně letět nad svou hlavou
vír událostí s války děsnou vřavou,
že zdánliv chladně zřím ve kráter času,
v němž hromů bouř zní v děl a polnic hlasu,
že nehne mnou, když krví rudne země
a v zoufalý boj vstává bratří plémě
se navzájem rvouc spárem supa dravým,
že v jícnu děl své písni hnízdo stavím,
že prachu víry vidím nebe jasné:
Já vím, že v dějin říze tmavořasné
se tají hvězdy, které pro nás skanou,
nechť sporné větry sebe ostřej vanou,
nechť zloba se lstí lidstvu poutá ruce.
Vždyť lidstvo tiskla k ňadrům revoluce
a zahřála je k velké budoucnosti,
a posud žár ten hřeje naše kosti,
vždyť ještě děd byl jeho ohněm sycen.
A proto klidně patřím v onen jícen,
v němž lidstvo v divé potáčí se směsí;
ten hluk a ruch mne více nepoděsí.
Jdem k jitru vždycky. Přirozeně nocí.
Jsme v nejhorším. Až někdy láska moci
se vyrovná, pak řeknem: Konec boje!